

Jaklien

Fernand Bauters

Mijn eerste kennismaking met het werk van Jaklien dateert al van 1951. Mijn vader stuurde mij, in navolging van mijn oudere broers, naar Oostakker. Ik zou onderwijzer worden. Dat had ik zelf gekozen, beweerde men, hoewel ik, door de stille dwang van thuis, die 'vrije' keuze nu betwijfel. Vader wilde dat ook ik in zijn voetsporen trad en somde alle voordelen op: een vaste baan, een gewaarborgd loon en een niet onaanzienlijke status in het dorp. Over de vele vakantiedagen zweeg hij wijselijk. Anderzijds hield hij er ook geen rekening mee dat de tijden konden veranderen.

Dat internaat betekende voor mij dat ik vijf jaar lang werd afgesloten van de buitenwereld. Televisie bestond nog niet en in het internaat waren kranten en tijdschriften streng verboden. Tussen twee vakanties in mochten de internen, waaronder ik, slechts eenmaal eventjes naar huis, waardoor mijn openbaar en familiaal leven zo goed als onbestaande werd. Of me dat zoveel voordelen heeft bezorgd laat ik maar liefst in het midden.

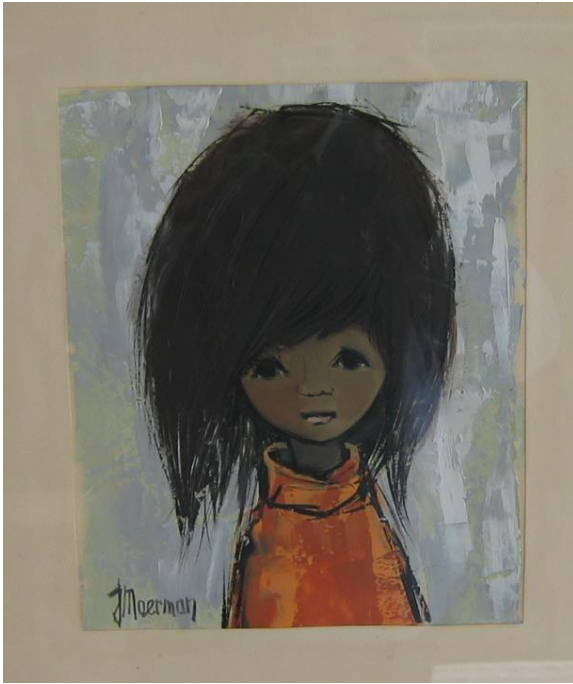
Toch moet gezegd dat die eerwaarde broeders wel hun best deden om ons cultureel peil wat op te krikken, ze waren zelfs een beetje op hun tijd vooruit. De lessen waren, op enkele uitzonderingen na, degelijk en actueel, het eten was er tamelijk, zo kort na de oorlog, en ook viel de georganiseerde ontspanning nogal mee: voetbal, volleybal, biljart, pingpong, kaarten, dammen en op de vrije donderdagnamiddag een grote georganiseerde wandeling tot in de voorsteden van Gent. Ook de aubades op sommige zondagvoormiddagen, meestal ter hulding van een verdienstelijke maar voor ons onbekende broeder, die zijn merites in de missies had vergaard, zijn mij bijgebleven. Bij die gelegenheden toonde de schoolharmonie dat ze niet

vergeefs had gerepeteerd. En natuurlijk was er ook het jaarlijks schooltoneel o.l.v. Broeder Belarminus, alias 'Den Teek'. Soms kregen we in de late zondagnamiddag een onaangekondigde filmvoorstelling: tekenfilmpjes van Walt Disney of Comedy Capers met Laurel en Hardy, maar meestal toch een leerrijke documentaire over de Antwerpse haven of over de koolputten in de Walen, waar overigens niemand interesse voor toonde. Ook wel eens een speelfilm zoals het aangrijpende *Vivere in Pace* van Luigi Zampa. Een paar keer werd de zaal Nova in de Bernadettestraat gereserveerd voor een langspeelfilm. En ik mag de vele voorstellingen in de K.N.S. niet vergeten. We zagen er, voor zover ik mij herinner, *De Koopman van Venetië*, *Otello*, *Midzomernachtdroom*, *Lucifer*, *Adam in Ballingschap*, *Lanceloet van Dene-marken*, *Wachten op Godot* en zoveel klassiekers meer. Zelfs wagenspelen, zoals *Marieken van Nieuweghen* gevolgd door cluyten of sotternieën, waaronder *Die Buskenblazer* en *Drie dagen Here*, kwamen aan bod. We maakten er voor het eerst kennis met de jonge Jef Burm.

Voordrachten kregen we bij de vleet. Zowat alle succesvolle dichters en schrijvers uit die tijd werden uitgenodigd. Ernest Claes, Emiel Van Hemeldonck, André Demedts (Koen Lissarde), Cyriel Paul Coupé (Anton Van Wilderode) en zelfs Filips De Pillecijn, hoewel die zich in de oorlog wat had verbrand, passeerden de revue. Ook waren wij in 1956 in Gent aanwezig op de viering van de vijfentachtigste verjaardag van Stijn Streuvels. Cultuur genoeg dus, hoewel niet-katholieke denkers en schrijvers amper (lees maar niet) aan bod kwamen.

De Gust, zo noemden wij Broeder Gustaaf, onze tekenleraar, was in onze ogen een virtuoos met potlood en penseel. Ook buiten het klooster was hij geen onbekende. Hij was zelfs lid van de middenjury, waar talentvolle jongelui een zeldzame keer een leraarsdiploma voor tekenen konden bekomen, zo maar zonder geregeld dagonderwijs te volgen, maar natuurlijk niet zonder talent. Het was de Gust die ons Jaklien leerde kennen. Nog niet in levende lijve weliswaar, want ze was toen te jong en te mooi voor de gekooide jeugd van de normalschool, maar wel door haar werk. In de middenjury was ze voor hem verschenen en met haar typische kinderkopjes had ze indruk gemaakt. De lepe Gust liet haar voor hem enkele grote vellen dik papier vol spelende kindjes tekenen, waarmee hij meteen de notenbalken boven het bord overlapte, tot grote ergernis van Broeder Leontinus, onze zangleraar, die de tekenklas met Broeder Gustaaf moest delen. Nog vele jaren hebben de kandidaat-onderwijzers van Oostakker mogen genieten van Jakliens eerste kunstwerkjes. Waar zouden die gebleven zijn?

Jaren later, als leraar in moedertaal en geschiedenis, leerde ik Jaklien echt kennen, niet in de eerste plaats als kunstenares maar eerder als de vriendin van mijn oudste broer. Ze begon al wat naam te krijgen als schilderes en illustratrice van kinderboekjes. En met mijn eerste verdiende centjes kocht ik bij haar een eerste kinderkopje. Toen ik pas getrouwd was kwam er nog een tweede kopje bij omdat eentje geentje is en omdat dat ene kopje als een weesje in mijn gang leek weg te teren in eenzaamheid. Hoeveel ik er voor betaald heb weet ik niet meer, maar naar ons modern muntstelsel omgerekend zal het zeker geen vijf euro 't stuk zijn geweest.

De vermeende vrijage met mijn broer was toen al voorbij en Jaklien zocht en vond troost bij en andere Bauters, een naamgenoot van mijn vader en zelfs een verre verwant van ons. Op 2 juli 1960 waren ze in de parochiekerk van Ouwegem getrouwd en meteen waren ze begonnen aan een nieuw gezinnetje. Om den brode was ze tekenlerares in Onze-Lieve-Vrouw Ten Doorn in Eeklo en verdiende nog wat bij in de kunstacademies van Oudenaarde en Ronse. Een druk leventje dus, te meer daar het niet lang duurde eer er een paar bengeltjes in huis rondkropen en zij scheep ging met de uitgeverij Lannoo uit Tielt, die sinds jaar en dag kalenders uitgaf.

In de zeventiger jaren van de vorige eeuw kleurde Jaklien ongemerkt en onverwacht op-nieuw mijn leven. Mijn kinderen, christelijk opgevoed, zoals het merendeel van de Vlaamse dorpjeugd in die tijd, deden eerst hun eerste en daarna hun plechtige communie (een lentefeest kende men toen nog niet) en daar hoorde per definitie een communieprentje bij: vroom, zeemzoet, met veel franje en vol christelijke symbolen. Op de achterzijde, meestal in gouden letters, een melige tekst met de naam van de feesteling en de datum van het grote gebeuren. Iedere grootouder, oom of tante, vriend of kennis kreeg in ruil voor wat schamel drinkgeld zo een prentje aangeboden en ook de communicanten ruilden driftig onder mekaar. Die goede gewoonte bestaat nog steeds, maar daar de communie nu profaan en de fotografie digitaal en voor iedereen toegankelijk geworden is, prijkt op de voorkant van het santje het opgetutte communicantje zelf, met de datum en de plaats van het gebeuren, maar de vrome teksten zijn al lang uit in de mode.

De samenwerking met Lannoo leverde elk jaar nieuwe reeksen communieprentjes op en die verkochten als zoete broodjes. Ook mijn kinderen konden er niet aan ontkomen. Voor alle drie bestelde ik steeds de hele reeks, zodat gans mijn familie: ouders, broers en zussen, ooms

en tantes, neven en nichten, minstens drie tekeningetjes in hun familiealbum bewaren. De samenwerking met de uitgeverij was zo succesvol dat zij, maar vooral Lannoo er (volgens de familie) rijk van zijn geworden.

Maar het bleef niet alleen bij communiesantjes en kalenders. Ook met de literatuur drong Jaklien mijn leven binnen. Zaten mijn kinderen nog in de kleuterklas of hadden ze reeds de zware studies van de lagere school aangevat? Ik weet het niet meer. Mariette Vanhalewijn was toen met voorsprong de meest gelezen jeugdschrijfster van Vlaanderen. En laat haar boekjes nu ook uitgegeven worden door Lannoo. Het stond in de sterren ge-

schreven dat die twee kunstenaressen mekaar zouden vinden. En jawel, ze werden aan elkaar voorgesteld en het klikte meteen. Mariette schreef de verhaaltjes, Jaklien illustreerde ze met haar typische kinderfiguurtjes. De meeste afspraken werden gemaakt per telefoon, de teksten werden met de post toegestuurd en Jaklien maakte daar de tekeningen bij. Jacqueline werkte verrassend snel en vol enthousiasme.

In 2010 werd door Manteau '*Een Koffertje vol Dromen*' heruitgegeven. Bij de presentatie in november 2010, waar Jaklien wegens ziekte niet kon aanwezig zijn, kwam ook Jaklien, haar vaste illustrator, ter sprake. Op de vraag 'Waren jullie een sterk team,' was het antwoord nogal verrassend: "Wij hebben nooit overlegd. Wij zagen elkaar enkel op de Boekenbeurs en zo. Af en toe belden we eens met elkaar. Een tekenaar moet een dimensie toevoegen, niet gewoon een tekening maken bij wat je schrijft. Daarvoor hoef je niet heel de tijd samen aan tafel te zitten, maar vertrouwen hebben in

het kunnen van de ander. Jaklien voelde mijn verhalen perfect aan."

Wie is Jaklien?

Pseudoniem van Jacqueline Moerman

Geboren te Ouwegem op 9 mei 1931

Vader: Hector Moerman uit Ouwegem

(oud-strijder 14-18 en veldwachter)

Moeder: Germaine Vanroye uit Wannegem-Lede.

Gehuwd met Marcel Bauters uit Zingem.

Kinderen: Katrien, Geertrui en Christina (Tini)

Kleinkinderen: Henri, Igor en Margaux Sioen

Olivia, Louis en Antonia Derie

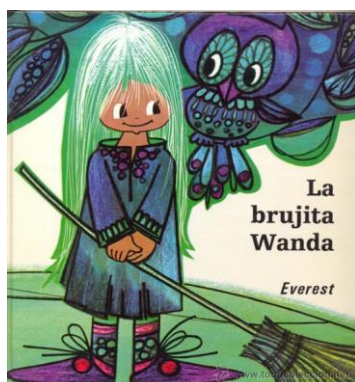
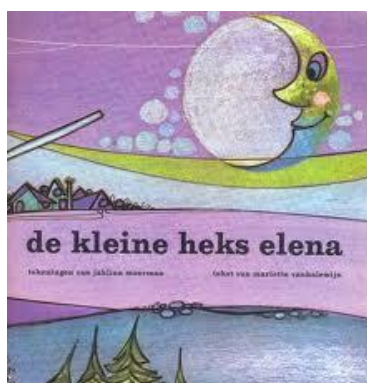
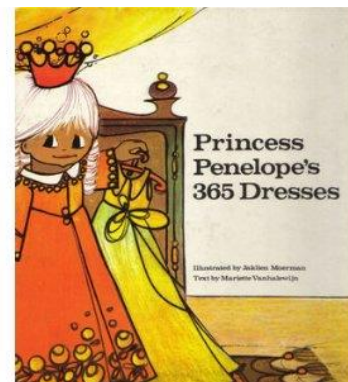
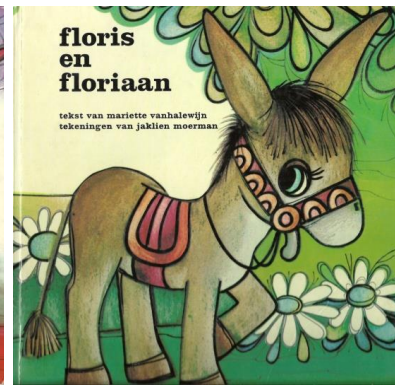
Franne, Siebe en Hazel Tack

Grafische kunstenaar en kunstschilder

Lerares plastische kunsten in Onze-Lieve-Vrouw ten Doorn in Eeklo, kunstacademie te Oudenaarde en Ronse.

Laatste woonplaats: De Pinte.

Overleden te De Pinte op 11 december 2011, nu 7 jaar geleden.

Jaklien in vele talen